

Valintaesitys maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön käsittelyyn

Hankkeen julkinen nimi	HEALTH - Toimintamalli sote-alan ammattilaisten elintapaohjausosaamisen kehittämiseksi
Hakemusnumero	R-01433
Valintakokouksen päivämäärä	24.4.2024
Hakijan virallinen nimi	Oulun Yliopisto
Osatoteuttajat	Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Toimintalinja	4 Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi
Erytystavoite	4.2. Uutta osaamista työelämään
Alkamispäivämäärä	1.9.2024
Päätymispäivämäärä	30.9.2026
Käsittelijä	Päivi Jaakola

Hakijan esittämä kuvaus hankkeen sisällöstä

Hankkeen **päätavoitteena** on kehittää elintapaohjausosaamisen kehittämisen konkreettinen toimintamalli sote-alan ammattilaisten elintapaohjausosaamisen kehittämiseksi Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle (Pohde).

Hankkeessa vastataan ajankohtaiseen haasteeseen, jossa hyvinvointialue on muutoksen jälkitilassa, elintapaohjauksen käytänteet ovat hajanaiset ja henkilöstön vaihtuvuus on suurta. Tarve elintapaohjausosaamisen kehittämiseksi on noussut myös sote-alan henkilöstölle tehdystä kartoituksesta (tammikuu 2024). Kartoituksessa nousi vahvasti esille, että hyvinvointialueelle toivotaan yhtenäisiä käytänteitä, koulutusta sekä ajantasaista ohjausmateriaalia elintapaohjausosaamisen tueksi. Tarve hankkeelle on todettu myös aiempien selvitysten ja palveluorganisaation edustajien kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta.

Hanke vastaa vakavaan haasteeseen, jossa epäterveelliset elintavat (tupakointi, epäterveellinen ravitsemus, unettomuus, vähäinen fyysinen aktiivisuus, lisääntynyt digimedioiden käyttö ja sosiaalisten kontaktien puute) uhkaavat väestön terveyttä laajasti, aiheuttaen sekä pahentaen pitkäaikaissairauksia. Esimerkiksi lihavuuden esiintyvyys on kolminkertaistunut viimeisten neljän vuosikymmenen aikana ja uudenlaiset haasteet, esimerkiksi unettomuus, liikkumattomuus sekä liiallinen digimedioiden käyttö ovat nousseet uhaksi terveydelle.

Sote-alan ammattilaisten toteuttamalla elintapaohjauksella on keskeinen rooli terveyden edistämisessä, mutta riittävä elintapaohjausosaaminen on turvattava. Elintapoihin liittyvillä yhtenäisillä ohjausmenetelmillä ja oikealla sisällöllä voidaan tukea pitkäaikaissairauksien riskitekijöihin liittyvien elintapojen muutosta sekä kannustaa asiakkaita sitoutumaan oman terveyden edistämiseen. Sote-palveluiden uudelleen organisoituessa tarvitaan tietoa elintapaohjausosaamisen tasosta, jotta voidaan kehittää osaamista alueellisesti. Lisäksi kehitetään näyttöön perustuvasti elintapaohjausosaamista alueellisesti tasalaatuisemmaksi. Hanke lisää korkeakoulun (OY) sekä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen yhteistyötä terveyden edistämisen saralla. Yhteys tutkimuksen, koulutuksen, asiakastyön ja hyvinvointialueen toimijoiden välillä vahvistuu.

Hankkeen konkreettinen toiminta ja toteutus jaetaan viiteen työpakettiin, jotka liittyvät kiinteästi toisiinsa: 1) Elintapaohjausosaamisen nykytilan ja käytänteiden sekä kehittämishaasteiden kartoittaminen, 2) Sote-alan ammattilaisten elintapaohjausosaamista vahvistavien menetelmien kehittäminen ja pilotointi, 3) Sote-alan ammattilaisten elintapaohjausosaamista vahvistavan koulutuksen kehittäminen ja vaikuttavuuden arviointi, 4) Elintapaohjausosaamisen konkreettisen kehittämisen toimintamallin muodostaminen ja jalkauttaminen, 5) Hankkeen hallinnointi, koordinointi ja viestintä sekä yhteydenpito toimijoiden välillä.

Työpaketit:

TP1. Elintapaohjausosaamisen nykytilan ja käytänteiden sekä kehittämishaasteiden kartoittaminen

Tarkoituksena on kuvata sote-alan ammattilaisten elintapaohjausosaamisen nykytilaa sekä kartoittaa hyviä olemassa olevia käytänteitä sekä tietoa eri toimialojen ja asiakasryhmien elintapaohjauksessa tarvittavasta osaamisesta ammattilaisten ja asiakkaiden näkökulmasta sekä kehittämisen menetelmistä. Tietoa tarvitaan konkreettisen toimintamallin sekä koulutusten suunnittelun ja kehittämisen sekä mahdollisten uusien toimenkuvien suunnittelun perustaksi.

TP2: Sote-alan ammattilaisten elintapaohjausosaaminen vahvistavien menetelmien kehittäminen ja verkkokoulutuksen kehittäminen sekä pilotointi

Työpaketin tarkoituksena on kehittää, arvioida ja pilotoida elintapaohjausosaamista tukeva verkkokoulutus Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sote-alan ammattilaisille. Lisäksi työpaketissa kehitetään ja toteutetaan uudenlaisia sote-alan toiminnan rakenteiden ja palveluintegraation vaatimia ketterämpiä osaamista tukevia menetelmiä vahvistamaan elintapaohjausosaamista. Elintapaohjauksen eri vaiheissa (ennaltaehkäisy, oikea-aikainen ohjaus sekä hoitaminen) tarvitaan eri sisältöisiä ja eri tavoin toteutettuja menetelmiä varsinaisen pilottikoulutuksen lisäksi.

- Kehitetään ja pilotoidaan 2 opintopisteen laajuinen verkkokoulutus
- Koulutuksen konkreettinen suunnittelu ja verkkoalustan rakentaminen: koulutuksessa hyödynnetään Moodle-oppimisympäristöä.
- Suunnitellaan koulutuksen digitaalinen osaamismerkki
- Kehitetään ja toteutetaan osaamista tukevia muita saavutettavia ketteriä menetelmiä keskittyen eri elintapoihin (uni, ravitseminen, kulttuurihyvinvointi, liikunta, alkoholinkäyttö, liiallinen digimedioiden käyttö, tupakointi). Nämä toteutetaan webinaareina ja podcasteina. Potilasjärjestöjen, kokemusasiantuntijoiden, rajapintayhteistyön edustajien (esim. liikuntapalvelut), korkeakoulujen kanssa tehdään yhteistyötä ottamalla heidän näkökulmansa huomioon. Tapahtumia markkinoidaan laajasti alueellisesti siten, että sote-alan ammattilaiset, opetushenkilöstö sekä julkisen sektorin, kolmannen sektorin ja myös alueen sosiaali- ja terveyspalveluja tuottavien yksityisten sektorien työntekijät voivat niihin osallistua.

TP 3: Sote-alan ammattilaisten elintapaohjausosaamista vahvistavan koulutuksen kehittäminen ja vaikuttavuuden testaaminen

Tarkoituksena on kehittää työelämälähtöistä sote-alan ammattilaisten elintapaohjausosaamista tukevaa verkkokoulutusta pilotoinnin jälkeen sekä implementoida koulutus Pohteen alueelle. Lisäksi arvioidaan koulutuksen vaikuttavuutta ja sisältöä. Suunnitellaan koulutuksen konkreettinen toteutuminen hankkeen jälkeen. Koulutus tarjoaa joustavan siirtymän perinteisiin menetelmiin toteutetusta koulutuksesta uuteen aika- ja paikkarajattomaan koulutukseen.

- Kehitetään lopullinen verkkokoulutus (2 op) sote-alan ammattilaisten elintapaohjausosaamista tukemaan; muutokset tehdään pilottikoulutuksen pohjalta. Työelämälähtöisyys ja tutkimusperustaisuus ilmenee esim. oppimistehtävissä, eri asiantuntijoiden oppimateriaaleissa, valituissa menetelmissä ja työkaluissa. Kouluttajina käytetään Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen ja Oulun yliopiston omia

kouluttajia, joilla on yhtenäinen ja vahva elintapaohjausosaamisen ja verkkopedagogiikan osaaminen. Koulutuksen tarkat sisältöalueet muodostuvat työpaketin 1 pohjalta.

- Koulutuksesta viestiminen ja markkinointi laajasti ammattilaisille: koulutuksen toteutukseen osallistuu 50 sote-alan ammattilaista.
- Arvioidaan koulutuksen vaikuttavuutta elintapaohjausosaamiseen kehitetyllä työkalulla
- Arvioidaan vaikuttavuuden ja palautteen perusteella koulutusta ja tarvittaessa jatkokehitetään
- Suunnitellaan koulutuksen toteutuminen ja jatkuvuus hankkeen jälkeen.

TP 4: Elintapaohjausosaamisen kehittämisen konkreettisen toimintamallin muodostaminen ja jalkauttaminen

Hankkeessa syntyy verkostomainen elintapaohjausosaamisen kehittämisen konkreettinen toimintamalli Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Työpaketissa rakennetaan, kuvataan ja jalkautetaan toimintamalli tukemaan sote-alan ammattilaisten elintapaohjausosaamisen kehittämistä hankkeen jälkeen. Luodaan alueellisesti yhtenäiset, näyttöön perustuvat rakenteet ja menetelmät. Toimintamallin kehittämiseen liittyy yhteistyön toimintatavoista sopiminen, yhteisen osaamisen kehittämisen vision ja strategian laadinta ja ymmärtäminen sekä elintapaohjausosaamisen pitäminen jatkuvasti osana organisaatioiden yhteiskehittämistä. Toimintamalliin kuuluu hankkeessa kehitettyjen työkalujen hyödyntäminen elintapaohjausosaamisen arvioinnissa sekä koulutuksen hyödyntäminen ja päivittäminen ajantasaiseksi jatkossa.

TP 5: Hankkeen hallinnointi, koordinointi ja viestintä sekä yhteydenpito toimijoiden välillä

Tavoitteena koordinoida suunnitelmallisesti ja tehokkaasti hanketta, varmistaa sujuvat hankekäytännöt, toteuttaa laadukasta raportointia, viestiä hankkeen tuloksista sekä levittää ja juurruttaa hankkeessa kehitettyjä menetelmiä alueellisesti ja kansallisesti. Lisäksi tavoitteena on edistää hankkeessa kehitetyn konkreettisen mallin ja verkkokoulutuksen jatkohyödyntämistä ja levittämistä elintapaohjausosaamisen kehittämiseksi. Koulutuksella tuetaan uudenlaisen osaamisen tavoitteita sote-palvelujen rakenteiden muuttuessa.

Tuloksena mm.:

1. Sote-alan ammattilaisten elintapaohjausosaaminen eri osa-alueineen kehittyy koulutuksen seurauksena hankkeen jälkeen; vuorovaikutus monipuolistuu ja taidot elintapamuutokseen sitoutumisen tukemiseen kehittyvät. Osaamisen myötä sote-palveluiden laatu elintapaohjauksen osalta paranee.
2. Ammattilaisten kynnys elintapaohjaukseen ja arkaluonteisten asioiden puheeksi ottamiseen madaltuu osaamisen kehittymisen myötä.
3. Koulutukseen osallistuneiden kyky ohjata potilaita kehittyy ja sote-palveluja käyttävät asiakkaat sitoutuvat paremmin elintapamuutokseen ja elintapasairauksien omahoitoon.

Lisätietoja hakemuksesta

Kohderyhmä: sote-alan ammattilaiset (sairaanhoitajat, fysioterapeutit, terveydenhoitajat, kättilöt, toimintaterapeutit, sosiaalityöntekijät, lääkärit) kaikilla toimialueilla (erityisesti avovastaanotoilla, sairaalan poliklinikoilla, asiantuntijahoitajien vastaanotoilla, perhepalveluissa, työikäisten palveluissa, opiskelijahuollossa), kuntien liikuntatoimen ammattilaiset sekä potilasjärjestöjen työntekijät Pohteen hyvinvointialueella. Osallistujia: noin 120 työssä olevaa.

Kohdealue: Pohjois-Pohjanmaa

Kustannusarvio ja rahoitusuunnitelma

Hankkeen kustannusarvio yhteensä	413 020 euroa
Kustannusarvio/osatoteuttaja	OY: 248 265 e, Pohde: 164 755 e
Hankkeelle esitetty tuen enimmäismäärä	330 416 euroa (80 %)

Rahoittajan arvio hankkeesta

Hakuilmoituksen mukaisesti hakemuksen on saatava arvioinnissa vähintään puolet erityisten ja horisontaalisten valintaperusteiden pisteytyksessä. Hakemus ei saavuttanut hakuilmoituksessa edellytettyä vähimmäispistemäärää erityisten valintaperusteiden mukaisessa arvioinnissa (pisteet: 17,5/37).

Hankkeella on tavoitteena kehittää toimintamalli sote-alan ammattilaisten elintapaohjausosaamisen lisäämiseksi. Elintapaohjaukseen liittyviä hankkeita on kohdealueella kuitenkin parhaillaan käynnissä, joten hankkeella ei nähdä riittävää uutuus- ja lisäarvoa. Hanke ei tuota varsinaisia uusia ratkaisuja.

Ratkaisun perustelut ja jatkotoimenpiteet

Erityistavoitekohtaisessa arvioinnissa hakemus ei saanut riittävästi pisteitä (17,5/37 p.).

Käsittelyt:

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Elinkeino ja luonnonvara -teemaryhmän käsittely 19.2.-8.3.2024.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen EURA-rahoituskokous 20.3.2024.

Pohjois-Pohjanmaan maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö 24.4.2024.

Pohjois-Pohjanmaan maakunnan yhteistyöryhmä 8.5.2024.

Rahoittaja ei puolla hankkeen rahoittamista.